

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“, Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5-00 зол.
Чвертьрічно 15-00
Піврічно 27-50
Річно 55-00

ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці 1 долар,
Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-00 зол. Швейцарії 7-50 зол.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехослова-
ччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Бол-
гарії 7-00 зол., Австрії 7-50 зол.,
Зніма адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА

25 сот.

ФЕДІР ФЕДОРЦІВ

член редакції і бувший довголітній головний редак-
тор „Діла“, помер в середу, дня 5. березня ц. р.
в год. 3'45 попел. по довгій і важкій недугі після
перебутої операції, заосмотрений Св. Тайн-ми, в За-
гальному Шпиталі у Львові. Похорони відбудуться
в суботу.

Львів, 5. березня 1930.

Нині в пополудневих годинах як грім
впала до нашої редакції страшна вістка
про смерть нашого редакційного това-
риша і довголітнього головного редак-
тора „Діла“ Федя Федорцева. Людина
в силі віку, людина талановита, а при тім
незвичайно роботяща, людина, що ли-
шила в нашому щоденнику великанську
працю, що перебула з ним і в ньому чи
не найтрагічніші хвили нашої літерату-
ри, покинула несподівано наші ряди.

Під прикриттям і гнітним враженням
про передчасну смерть довголітнього
товариша пишемо в останній хвилині ці
короткі на скору руку скомпановані
стрічки, присвячені пам'яті Покійника.
Федь Федорців уродився 1 грудня 1889
р. в селі Долина, товмацького повіту.
В Долині скінчив сілську, початкову
школу, а потім вступив до української
гімназії в Коломиї. Як селянський син,
що вийшов до того з незаможної сіл-
ської родини, пробивався через гімназію
з невеликими матеріальними трудноща-
ми. Але не зважаючи на те, належав до
найталановитіших учнів коломийської
гімназії. Вже від 4-ої гімн. класи працю-
вав у „Покутському Союзі“ за скромну
плату, яка й покривала всі його видат-
ки, зв'язані з утриманням. По скінченні
гімназії перенісся до Львова, де вступив
на правничий відділ львівського універ-
ситету, а рівночасно почав працювати
як урядовець у Земельнім Банку Гіпо-
течнім.

У Львові незвичайно живо інтересу-
вався всіми проявами українського гро-
мадського життя, брав живу участь у
передвоенному студентському русі, а
крім того проявляв великий інтерес для
літературно-мистецьких і взагалі куль-
турних українських справ. Вже тоді брав
живу участь у всіх студентських видав-
ництвах і публікаціях, при чім усі його
статті відзначалися значним публіци-
стичним хистом і розмахом. Вже тоді
почав він редагувати видання „Новіт-
ньої Бібліотеки“, в якій появилася між
іншим кілька архитворів світової літе-
ратури. Видавництво продовжувало
свою діяльність і в часі великої війни.
В численних випусках цього видавни-
цтва були літературні характеристики
творів і життєписи авторів, що вийшли
з під пера Покійника. Деякі твори з чу-
ужинної літератури перекладав він сам
на українську мову. Його переклади на-
лежать до найкращих у нашої переклад-
ної літератури.

Велика війна заскочила Покійника
у Львові. Перебувши щасливо окупацію,
він заразом же по очищенні Львова росій-
ськими військами приступив до видаван-
ня „Нового Слвова“, перемінене зго-
дом в „Українське Слово“, „Ново Сло-
во“ редагував він до 15. вересня 1915 р.

Пізніше віддався цілковито справі ви-
давництва українського журналу „Шля-
хи“. Перший випуск „Шляхів“ під ре-
дакцією Ф. Федорцева появилася в груд-
ні 1915 р. „Шляхи“, що були тоді ви-
словником політичної ідеології моло-
дої української генерації, яка гуртува-
лась у Січовому Стріленстві, появлялись
неперіодично до червня 1918 р. Остан-
ній випуск „Шляхів“ появилася у червні
1918 р. як перший випуск п'ятого річ-
ника за 1918 р. (ч. 1—6). В „Шляхах“ за-
блестів публіцистичний талант Покій-
ного Ф. Федорцева небуденною еруди-
цією та політичною інвенцією. Його
статті й характеристики наших політич-
них відносин визначалися великою би-
строотою і значним аналітичним хистом.

До редакції „Діла“ вступив по ли-
стопадовому перевороті 1918 р. як за-
ступник виїхавшого до Києва д-ра О.
Назарука. Але тут довго не працював,
бо загальною відомий хід дальших подій
спричинив цілковите закриття „Діла“
аж на кілька літ.

Коли в 1920 р. відновлено „Діло“
під назвою „Громадська Думка“, пок. Ф.
Федорців став головним її редактором
від 12. січня 1920 р. Вона появилася від
1. січня 1920 до 26. вересня 1920 р.
Пізніше появлялася замість „Діла“ ще
й „Українська Думка“ і „Український
Вістник“, які він теж редагував по день
3. лютого 1923 р. По короткій перерві
став 23. грудня 1923 р. технічним редак-
тором „Діла“ і пробув на цьому стано-
вищі до кінця 1924 р. Потім був знов го-
ловним редактором від осені 1925 до
28. січня 1927 р. Від цього часу був чле-
ном редакції „Діла“ по день 27. листо-
пада 1929, коли то важко занедужав на
запалення жовчевого мішка (жовчеві
каміння).

По війні займався Покійний крім
публіцистики ще й іншими громадськи-
ми справами, а попри те мав все живий
інтерес для літератури. Був одним з іні-
ціаторів фонду „Учіться, брати мої“
при „Просвіті“, був довголітнім членом
видавничої комісії Т-ва „Просвіти“, а
крім того редактором кількох календа-
рів „Просвіти“ (у літах 1918, 1919
і 1926).

Покійний занедужав на жовчеві ка-
міння ще в 1926 р. Від того часу хору-
вав поважно кількома наворотами. Лі-
кувався в краю, їздив два рази до Кар-
сбаду, але все те не помагало. Остання
недуга прибрала особливо важкі та гри-
зні обличчя. Покійний рішив піддатись
операції. Операція відбулась ще 14. лю-
того ц. р. у загальному шпиталі. По опе-
рації приходив Покійний поволі до здо-
ров'я, аж нагло перед кількома днями
прийшли внутрішні ускладнення, які й
спричинили передчасну смерть. Покій-
ний лишив жінку і маленьку донечку.

ЗЕМЛЯ ЙОМУ ПЕРОМ!

Нова військова колонізація.

Варшава, 4. березня 1930 р.

Як уже відомо, 25. лютого ц. р. зголосив уряд
своєю 4 нов. законопроекти у справі військо-
вої колонізації на українських і білоруських
землях.

Закон з 17. грудня 1920 р. про безплатне ви-
ділення земель жовчів польського війська ви-
конало правительство основно. Цілий запас зе-
млі утворений на підставі цього закону, вже ви-
користано. Яка поважна свідомість землі пішла
на цю ціль, вистане згадати, що вже з дня 1.
січня 1923 р. держава передала військовим ко-
лоністам 111.835 гектарів української і біло-
русської землі, з цього на Поліссі 22.544 га, на Во-
лині 45.106 га. Цілий запасом землі, призначе-
ним на військову колонізацію, всеж таки не на-
лізено всіх бувших воїнів, які могли мати пре-
тенсію до подарунку з землі на основі щедрого
закону з 17. грудня 1920 р. Однак закон про ви-
конання земельної реформи з 25. грудня 1925 р.
не дав державі права набувати далі землі на
безплатне наділення нею військових колоні-
стів. По кількох літах безрадного тупцювання у
тій справі, розпугавши раніше надмірні апетити
воїнів, уряд зголосив тепер законопроект, яким
домагається уповноваження, щоби з земельного
запасу, призначеного на парцеляцію поміж се-
ляни утворено новий запас землі для переведення
дальшої військової колонізації. Мається при тім
на думці нових 600 осад. Військові колонії мо-
жуть, як відомо, сягати до 45 га землі. Це зміст
першого урядового законопроекту.

Другий законопроект торкається такої спра-
ви: Деякі з військових колоністів ще досі не
осяли на дарованих їм землях, або не загосподари-
ли їх. Старий закон з 17. грудня 1920 р. постанов-
ляв, що позітова надавача комісія може віді-
брати даровану військовому колоністові землю,
коли він до року не оселе на ній, або до 3-х літ
не загосподарується. Такі вирішення комісії бу-
ли; підпадали звичайно виконання адміністра-
тивним порядком. Недбайливому колоністові о-
ставалась в такому випадку тільки скарга до Ад-
міністраційного Трибуналу. Тимчасом надія ви-
киненого колоніста переходила звичайно в треті
руки. Уряд постановив тепер зацікавитися на-
віть такими крайньо недбайливими і негосподар-
ними колоністами і вніс до союму законопроект,
щоби і такі колоністи, якщо тільки їх скарга
буде принята під увагу, одержали, як не свою по-
передню, то якусь іншу колонію. Як уже вище
зауважено, цілий запас землі на військову ко-
лонізацію тимчасом вичерпано. Таким чином
для наділення землею і цих неудачників треба
би знову виділити поважний запас землі з за-
пасу обнятого земельною реформою. Референт
цього законопроекту на Комісії Земельних Ре-
форм заявив, що й ва тим, щоби новий запас
землі на додаткову військову колонізацію по-
більшити ще й для наділення таких випадків,
коли віддану військовим колоністам землю тре-
ба було віддати дітям П'явасникам, що вже по
переведенні колонізації опалилися в краю і по-
становили остатися та господарити на своїй зе-
млі. Мало цього. Також тоді, коли якась частина
військових колоністів вважає себе незадоволе-
ною із землі, яку їм безплатно дарувало, прави-
тельство — на основі нових колонізаційних за-
конів — мусило би призначити їм іншу, кращу зе-
млю, і на це треба би відібрати також дальні по-
важні простори з земельного запасу, призначе-
ного для доповнення малоземельних селянських
господарств.

У літах 1920—1922 військо самовільно осі-
дало на різних землях, яких власників не було
тоді на місці. Ці власники з часом вернулися і
допомогали своїм прав. Правительство стара-
лося у таких випадках набути таку неправдо-
дану колоністами землю від правних влас-
ників. Однак з огляду на те, що закон про зе-
мельну реформу з 25. грудня 1925 р. не дозволяв
урядові вижити закупленою таким чином землі на
безплатні наділи для військових колоністів, то
третій із зголошених тепер урядом законопроект
домагається, щоби всеж таки бодай 17 філь-
варів ужито на безплатну військову колоні-
зацію.

Нарешті четвертий законопроект, внесений

Не зважаючи на цей самозрозумілий і апро-
візований Українським Кабінетом спротив, оголо-
шені правительством колонізаційні закони ста-
ли предметом нарад на Комісії Земельних Ре-

До боротьби за школу, за права рідної мови, за свою церкву, за відкритий культурний та економічний розвиток, долучилася нова боротьба за землю. Ця справа мусить висунутися на чолі всіх інших проблем.

Дос. Остап Луцький.

Пос. Остап Луцький.

в порядку нарад. ПОСІДКА НАРОДІ СТОЯЛИ ВСІ

В однім місці промови пос. Луцького міністр Станевич заявив, що вийде з сали, коли пос. Луцький буде далі промовляти в такому тоні. Колиж пос. Луцький заповідав відкрити українців до опінії світа, предсідник комісії пос. Пшемелський (ББ) прикликав його до порядку. Подібно гостру заяву проти пропозицій законопроектів зложив пос. Яремич, голова Білоруського Клубу. По довшій і дуже бурхливій дискусії пос. Квалінський (ППС) оголосив внесок, щоби правительством зібрати всі 4 законопроекти в один, та щоби комісія відсунула дальший розгляд цих справ аж до такої перерібки законопроектів. Натомість референт цих внесків і провідник комісії пос. Пшемелський зложив заяву, що він годиться на стягнення з порядку нарад законопроектів про утворення додаткового запасу землі на військову колонізацію, однак домагається, щоби комісія негайно приступила до розгляду дальших 3-х законопроектів, передовсім до законопроекту про надання землі тим військовим колоністам, яких повітові надавачі комітети усунули з землі за те, що вони на даро

Боротьба за річку землю на засіданні комісії земельних реформ.

Боротьба за різну землю на засіданні комісії з земельних реформ

На денному порядку нарад комісії земельних реформ дня 4. березня ц. р. стояли всі внесені в законопроекти, що торкаються колонізації українських земель. Передусім був внесок ППС в законопроект про налізання вже остих арендарів і ще не зайнятуованих колоністів землею т. зв. поуніятських парокій на Холмщині і Підляшшу. Цю церковну землю ми бачили остаточно продати в державний скарб, тимчасовий адміністратор цих земель. Гроші у висоті переведеної оцінки уряд зложив би в 5 проц. обігацій до Банку Різного. По переведенні судових скарг римо-като. церкви проти православної церкви за власність тих земель одна із тих церковних організацій одержала б обігації. Колоністи одержали б тимчасову землю. Як відомо ця справа вже була предметом нарад на попередньому засіданні комісії, але тоді якто її з порядку дня на внесення посла Луцького. На новім засіданні 4. ц. м. яке відбулося в присутності міністра земельних реформ, представники Українського Клубу вняли знову всіх засобів, щоб цю справу знову усунути з порядку дня. Посол Станіслав прилучився до цих вимог на тій основі, що законопроект протиняється конкордатові. Пос. Луцький домагався усунення цієї справи з порядку нарад ще й з тих мотивів, що тимчасові

постанови про відношення правительства до православної церкви в Польщі", оголошені в "Моніторі Польським" 1920 р. виразно кажуть у 17 уст., що уряд запевнило православному духовенству в Польщі певну означену скількість церков і парохій разом з будинками і полем. Якщо пропозицій ППС законопроект став би законом і держава тимчасом передала землю православних (колись уніятських) церков колоністам, тоді правительство не могло би виконати свого святочного запевнення, яке дало православної церкві в 17 уст. згаданих тимчасових постанов Посол Луцький завважив, що поза тим колонізацію на тих церковних землях переведено в багатьох випадках стихійно і дуже часто арендарі та колоністи навіть не господарять на тих землях та руйнують церковні будинки. Легалізація такої колонізації противиться духові закону з дня 28 грудня 1925 р. про переведення земельної реформи, який виразно постановляє, що парцеляція церковних земель має бути переведена передовсім поміж місцями безземельні і малоземельні селянство того самого віроповідання. Міністр Станевич признав у своїй промові, що справді ця справа ще не узгоджена з представниками католицької і православної церкви. По довгій і дуже бурливій дискусії ухвалено нарешті

СТЕПАН ЛЕВИНСЬКИЙ

Життя без неї.

Я почав поводити йти униз вул. Каліші. Проходячи поза молочарню кинув крадькома оком у середину. Звичайно сиділа там за столом мадам Дюпон і наливала спокійно молоко у пляшки, або уважно відважувала масло. Біля неї часом, не завжди, стояло собі біляве дівчатко. Воно здається називалося Івон. Всього цього не було сьогодні. Мадам Дюпон заступив поза столом мосьє Дюпон, а біляве дівчатко зникло зовсім, не залишаючи по собі навіть сліду. Шашкетний молочар моргнув до мене одним оком, знизуючи плечима. Його усмішка вида-лася мені чомусь злобною і я поважно і гордо хитнув йому головою і подався далі униз вул. Каліші.

Не пройшов я навіть кількох кроків, як почув знаний мені голос:

— А, це ти Тото, кудюю так досвіта ман-
друєш?

Слова ці промовляв мій знайомий репортер з "Petit Parisien". Він мав вже немолоду і до того середняку жінку і тому завжди ходив похитуючись і стурбований. Не пам'ятаю усмішки на його устах і треба було аж великого святого, щоб почути вичірне слово від цього найбільше неприязнього з париських репортерів. І знаючи він був, не дай Господи, здається на своїх товаришів мстися за все те, чого зазнавав невинний дома. Там не смів ані словечком перекрити, потрапити поміж нас кусав як гад.

— Дорогий Тото, — продовжував він весело — не чекаючи навіть моєї відповіді — уявляй собі, що моя стара забралася. Одне слово, чорт побрав!

Я не вірила власним вухам. Вже сама вєсє-
сть мого знайомого була до того небуденна,
що я звикла як дівчина. А тому: яким
овани він балакав про свою жінку, неймовір-
і. В його устах це було неможливе аж до
зможности

— Не розумію тебе, пробурмотів я зовсім спантеличений, чи випадково твоя жінка померла?

Ці нерозважні слова спроводили вибух нервового реготу. Він довго тряс животом, а потім ударив мене несподівано кулаком у плечі.

— Смішний ти, Тото, — промовив він без обиняків. — ніби з місяця впав. А все через те, що пізно встаєш. Я здавна повторюю тобі: по довіну життя проспляєш! — тут він змінив мене згори на долину очима як капраль зеленого рекрута; — значить, ти не знаєш ще великої новини, що всі жінки пропали кудись? — Він довго вдялявся у мене якби хотів перевірити ефект своїх слів.

— Ніби рукою відняло, — додав ще і зілю-
стрував свої слова широким жестом руки.

Жест цей у нічому не прояснявав тайни такої небуденної події. Слова є зоряним думки, а людська думка не щось таке еластичне, що все можливе є в ній.

і неможливе може пояснити. Кісти знаряддя інстинкту, вони нічого не пояснюють і від нікого поясненя не чекають. Але вони більш матеріальні від думки, в них легше повірити. Слова мого товариша були такі незвичайні, хоч зміст їх був зрозумілий, що треба було аж цього широкого жесту руки, щоб викликати у мене трохи довіри.

...як і завжди навколо себе. Справді ніде не до-
гавнув я ніодної жіночої постаті, хоч чимало
людей проходило вулицею.

— Звідки знаєш? — кинув я коротко.
Довго не чув я йому.

Це страшенно дратувало мене. Ще сьогодні, коли згадаю, нервово скачуть мені пальці по шапері.

— Вибачай, Тото, — нарешті промовив він різь словиз, — ти здається є садиноким чоловіком у Парижі, що ще цього не знає. Ти читає Матен?

Я заперечива головою.

— Нсюди, скрізь тільки про це я говорять. Імає жінок. І не буде більше жінок. — знов розмахом ударив мені рукою в плечі.

— Вибачай, дорогий, — неспішливо питає
я ще, — але куди вони ділися?

Тінь просунулась по обличчі мого друга. — Цього ніхто не знає, поводити пояснюватимені, тим паче, що всі телефони станули. Ти розумієш, телефоністки...

— Одні думають, що всі вони перебралися на самотній острів серед моря, ніби новітню Атлантиду, щоб жити окремим життям від нас. Це виникалоб з того, що позалишали вони руж і пудру, пахощі і фальшиві бюсти. Проте признаюся тобі, — тут якось чудно він посміхнувся, — не вірю у цю поголоску. Щоби моя стара перебралася на самотній острів, — ніколи у це не повірю, — і він енергійно перестав тепер головою. — А проте її теж нема.

Другі кажуть, що хтось витроїв їх якимсь спеціально спрепарованим газом; це мало б бути помста заздрісного чоловіка, що нагло глибоко відчув одночасну зраду своєї жінки і коханки, помста поширена на цілий жіночий рід...

— Розуміється все це нісенітниця, — притакнув він мені. — Вирафінована помста німців за Версайський мир здається мені також перебільшенням, хоча це вже можливоше.

— Але все це порожні бадачки, — махнув він рукою. — Ніодин мушкетєра не в силі знищити жіночого роду.

— Просто не знаємо куди вони ділися. Ма-

— Знаєш, — його обличчя знову оживило.

ся — один старенький професор у "Journal des Débats" намагався довести, що вони ніколи не існували. Що жінки це тільки твір нашої фантазії. Найбільше «екстравагантний і ексцентричний твір нашого мізку. Сміхача, що?

Він глянув з боку на мене.
(Продовження буде.)

(Продолжения буле.)

яній землі не осяли, або не загосподарювали її. По дуже бурхливій дискусії внесок посла Пшемелського ухвалено 12 голосами проти 10-ох. В слід за тим приступлено до мериторичної дискусії над інше названим першим законопроектом. Пос. Пшемелський, референт цього законопроекту, поставив від себе **додакові внески**: 1) щоб із землі, призначеної на переведення земельної реформи, виділити на військову колонізацію ще й відповідні господарства у таких випадках, коли колоністів забрано наділа задля повороту правдивого землевласника, що сам на своїй землі хоче господарити і в цих численних випадках — і 2) щоб не зроблено також тоді, коли військові колоністи, що даром одержали лиху землю і хочуть мати ліпшу. Пос. Луцький заважив у своїй вже третій промові на цьому засіданні, що й цей законопроект передбачує утворення нового запасу землі на військову колонізацію та що тому, коли референт вже згодився, щоб зняти з порядку нарад другий законопроект, який власне домагається утворення такого нового запасу, льогічно годі далі дебатовати над ним першим законопроектом. Посол Луцький згодився формальний внесок, щоб і цей законопроект знято з порядку нарад. Цю думку підтримав іменем Білоруського Клубу пос. Яремич.

З огляду на спізнений час і дуже бурхливий хід нарад, присутні закрили дискусію і заявили, що про час наступного засідання, присвяченого тим справам, повідомить членів комісії на письмі.

Замкнення православної церкви в Острої.

В дні 28. лютого ц. р. з доручення повітової адміністраційної влади замкнено в Острої на Волині місцеву православну братську церкву. Ця церква належить до числа тих православних церков, щодо яких римо-кат. єпископська курія оголосила претензії на судовій дорозі.

Політичне вбивство в Парижі.

В одному париській готелі замешкав югославський журналіст і політик Осип Вернер. Вночі падали на нього невідомі особи і застрілили в готельній кімнаті. Підозрюють, що цього журналіста оббили хорватські націоналісти.

Бомбовий атентат в Югославії.

В югославській місті Піроті ввечері дня 3. березня невідомі люди кинули дві бомби до реставрації „Національ“, після чого кинули дві бомби на вулиці міста і то в хвилині, коли в місті був великий рух. У реставрації було ранених 9 осіб, на вулиці 15, з яких одна вже померла. Виконавши замаху, бомбарсьні комітати, встигли втікати до Болгарії.

ЗНАЙТІ ІСТРАТИ.

Сповідь „переможеного“.

С. Р. С. Р. є найменше буржуазною країною в світі, та країною, що має найбільше бажання стати буржуазною, зовсім так само як усі народи, що поводяться добуваються з патріархального життя. — Наприклад на нашому Балкані. Тому-то я вважаю нещастям, що наймогутніша спроба збудувати соціалізм вийшла саме в Росії.

Росіянин, а так само українець, грузин, татарин, вірменин, що не журяться доктринами, це люди з добрим серцем, які, повні любові й милосердя. Вони кохають до нестями свою мову, свою землю, своє небо. (Доказом цього народи пісні і література всіх цих народів). І вони самі складають доказ цього, коли серед комуністичного бенкету поруч „Інтернаціоналу“ починають співати народні гімни.

Яким-же робом, чорт побери, дубити ці народи в курних хат і перевести протягом одного дня до американських хмародерів, над якими не співає соловейко, де людина стає механічною чорною і де існування стає тільки способом, як лабити життя?

Сказав, що маємо два мільйони комуністів на наших доктринах, позбавлених серця і мізку, що є автоматами фюреру й американцям, для яких почуття є тільки буржуазною брехнею, а любов авіаційним полоним гоним; а все-ж лишається ще 100 мільйонів, ціле людство, що живе і хоче жити, щоб плекати що-раз краще те, що ми маємо в собі найбільше вічного і найвищого.

Чи треба заборонити їм жити?

— Нарешті! — сказати мені, патакує на

ЗА ОКЕАНОМ.

Представники уряду на ювілею Інституту „Просвіта“ у Вінніпегу.

День 2. лютого ц. р. був торжественним днем для Канадсько-Українського Інституту „Просвіта“ у Вінніпегу, який святкував тоді великим концертом 8. роковини свого існування. На святі явилися такі визначні гості, як губернатор Манітоби Дж. Д. Мек-Грегор, представник прем'єра Манітоби Брекена К. Прода, популярний посадики міста Вінніпегу Р. Г. Вебб і інші, що при цій нагоді виголосили привітні промови. Вінніпегська „Фрі Пресс“ з 3. лютого принесла обширне звітлення про це свято „Просвіти“ і навела дословно два уривки з промови губернатора Манітоби, Дж. Д. Мек-Грегора, які звучать так: „Нема кращих громадян, як ті, котрих предки жили на Україні, а котрі перебувають тут у нашій Канаді, причиняючись до розбудови, добробуту й поступу нашого краю, який є тепер і їх батьківщиною, де зростають їх сини, доньки і внуки, доказуючи, що вони є канадійцями, з яких Канада може бути горда“. Говорячи про артистичний хист українців, губернатор сказав: „Канадійці українського походження складають велику й цінну ланку в користь державного життя Канади не лише через свій характер та інтелігентність, але також через своє замишування до краси і свій великий мистецький талант“. Посадики міста Вінніпегу, полковник Вебб, запевнив, як підчеркує „Фрі Пресс“, усіх присутніх, що співпраця і краще порозуміння поміж англо-саксонцями й українцями покращали, якби обі раси стрічалися частіше при таких і подібних нагодах. Він підніс з признанням, що Інститут „Просвіта“ зумів повести свою хосенду діяльності виключно своїми власними зусиллями і при допомозі гроша, запроцьованого тяжкою фізичною працею своїх членів. Признання представника короля Юрія V. і посадики міста для діяльності Інституту „Просвіта“ у Вінніпегу прийняла українська публіка, що битком виповнила садю Інституту, з великим вловоленням. „Канадійський Фармер“, з якого беремо ці вісти, згадав на іншому місці з вдячністю про заслуги для Інституту „Просвіта“ єпископа Будки й о. Михайла Оленчука. Оба вони відіграли видатну роль при оснуванні Інституту і перший з них є почесним членом-покровителем, а другого називають загально батьком Інституту. Обоє цих асаслужених народних працівників святочі безіменні згадали незлим, тихим словом, викликавши серед вдячної аудиторії бурю оплесків.

Роздача дипломів у школі танку Авраменка.

В дні 2. лютого ввечері українська ньюйоркська громада святкувала в Нар. Домі небувале свято. Перший раз в історії американської України роздано ученикам, українським дітям, дипломи з укінченого курсу українського національного танку. Дипломи роздав самий балетмайстер Василь Авраменко при святочно-

При
болі голови
перестуді
ревматизми

ASPIRIN
tabletki

Оригинальні опакування з червоною банделозою і знаком „BAYER“ у виді хреста можна дістати в усіх аптеках.

му настрою всієї танцюючої молоді громади в силі понад сотні учеників з Нью Йорку й Асторії і при участі старої громади, зложеної з батьків дітей та запрошених гостей. Перед роздачею дипломів відбувся прегарний попис усіх учеників, між ними двох пар маленьких діточок, що на вид не мали більше, як по 3 або 4 роки. Вони були також предметом загального подиву, бо виконували автоматично, під звуки музики, разом з усіма іншими всі кроки, вистави, фігури, констеляції, а навіть серед гримих оплесків танцювали сольо. Загалом вечір був один з найкращих, що його переживала українська громада в Америці і певно багато причинився до зрозуміння ролі артистичного танку в нашому громадянстві. Артист-балетмайстер Авраменко зараз нічого виїхав до своїх інших шкіл у Пітсбургу й Шикагу, а по повероті розпочне в Нью Йорку відразу два курси українського танку, нижчий і вищий, щоб опісля запродувати український танок в котрімсь із театрів на Бродвею. Зауважити, що у-весь Український Хор при українській католицькій церкві в Нью Йорку вписується на курс танку, щоб опісля взяти участь у прилюдному виступі.

Перед новою диктатурою в Іспанії?

З Мадриду приносять вісти, що новий іспанський уряд наткнувся на великі труднощі, які зростають із кожним днем. Крайня лінія і крайня правниця атакує уряд так завзято, що всяка співпраця уряду з ними є виключена, а всякий почин уряду спаралізований. У деяких провінціях Іспанії замагаться рух, який стремить до повалення монархії і переміни Іспанії в республіку. В Севільї і Валенсії консервативні монархісти розпочали завзяту боротьбу з демократами. У кількох часописах появились статті, яких автори доказують, що в Іспанії не в силі вдержатись демократична влада і що лад та порядок може вдержати тільки один диктатор, відповідальний перед парламентом, а не лише перед королем.

лянську конституцію. — Ці народи рішають тепер самі про себе!

А я відповідаю: „Так, вони рішають самі про себе так само як середньовічні дівчата, яким вільно було вишати досхочу, але коли не хотіли вийти заміж за чоловіка вибраного для них родичами, тоді їх зачиняли в монастирі.“

Одного вечора я мав довгу розмову з інтелігентною селянкою (бесарабкою чи гречанкою, не хочу казати про неї точніше, бо можу ще причинитись до того, що її зашлють на Сибір). Ця жінка амальювала мені в найбільше зворушувачій формі стан, в якому опиняється мати на Радянщині, якої діти лишається в дітями все життя, а якими вона не може розпоряджатись:

— Ми не є комуністками — каже вона до мене — бо, правду кажучи, ми не знаємо, що це значить, У наших селі всі комуністи це інтриганти. Вони „роблять політику“ і більше нічого. Горе тому, хто не думає так само, як вони. Але ми, ми тримали з більшовицями від самого початку. Ми муси брав участь у горожанській війні, входив у склад першого „совету“ і помер від воєнних ран. А я — я лишилась тільки бідною матір'ю, що хоче виховати своїх дітей, хлопця й дівчинку, якнайкращіше. Ніхто а нас тут не є ворогом теперішнього режиму і не бере діяльної участі в політиці. І ніхто не має за це до нас ніяких претензій. А все-ж нам відбирають усі засоби до життя. Чому? Чи тому, що я кажу своїм дітям не вписуватись до союзу „Комуністичної молоді“? Ажже ці комсомольці відлучили по вулиці пляжувати на вікна батьківської хати, зневажають старших і цюкують проти них більше, ніж роблять те старші люди. Чи це значить бути комуністом?“

Нехай читач знає, що такі документи, що можуть свідчити за або проти радянського режиму тільки відно виступатимуть у моїй книжці. І

вони не є нічим більше, як тільки формою, в якій я хотів висловити свої думки. Всупереч до моєї попередньої, що ставилась зі симпатією до радянського ладу, я не збираю документів „за“ і „проти“, на те, щоб дбайливо обставити їх „безсторонністю“. Документ це — я. Я не знаю безсторонності. Я не керую себе симпатією або антипатією, а тільки любов'ю або ненавистю.

Те, що я приношу тут це *пересвідчення*, що коштують мене дорого і що одного дня можуть коштувати мене життя. (І це було би справедливо: бо я звелючував у житті тільки те, що коштувало мене дорого). Коли інші, життя бо мене ударами, якими можна вбити людського гіпопотама, а ще більше приважуюсь до своєї любові й до своєї ненависті. З віри родиться мій пересвідчення — доньки моєї віри в ладіє, яких люблю, яких ненавижду і яким хотів би служити.

Нехай читачі пригадають собі, що приїхавши до Росії я дав кілька прочуханів егоїстичній і розважливій наволоці огидливого Заходу. Ці прочуханні, 16 місяців півніше, поклав через моїм носом французький амбасадор у Москві, коли я прийшов його прохати візи, а візак з великою гідністю, нічого не домагаючись від мене — дозволив мені на поворот.

І я надалі звертаюсь із тими самими словами до іншої наволоці, що не жертвувала би ні одним волоском зі своєї голови, щоб спасти безглузде людство, одначе... Одначе, ніяк я — переможений. Бо ті, в яких я вірив твердо як у каменя, щоб сперглись на них в такий наволоцю, наволоцю, що жертвувала би нею для спасення дорогої собі доктрини, розторопшували на гамуз невинних.

Проти червоного терору.

Протест Т-ва Українських Письменників і Журналістів у Празі.

У Празі відбувся 6. П. першій сесії ново-створеного Т-ва Українських Письменників і Журналістів. На цих сесіях ухвалено отсі резолюції:

На Україні, в країні завоювання і окупованій, в країні неволі і рабства, виснаженості і смерті, в останні часи запанував печуваний терор проти селян, робітників і трудової інтелігенції. Цими нещасними жертвами більшовицького божовілля переповнюються торин, їх виславляють у найдавніші місця півночі (як Солов'ї), Сибіру і т. д., розстрілюють за боротьбу з владою, яка в їх імені претендує ними правити. Під цей шал більшовицького безумства підводиться так зв. „нова політика Сталіна“ чи „літлізміка“, скерована проти українського селянства, робітництва і трудової інтелігенції, але в першу чергу проти українського хліборобства в ім'я нібито знищення т. зв. „кулаків“, проти свободи совісті, проти т. зв. „спеців“ і „саботажників“. У діяльності на Україні все це скеровано проти національно-найвідомішої частини селянства, робітництва і інтелігенції, що на своїм прапорі викинула гасло: український хліб, українська продукція, українські гроші, що обираються в нещасного люду, українське військо — все це для України!

Але в шалі терору найбільше загрожена українська наука, школа і культура загалом. Заарештовуються і розстрілюються мозок українського народу, його найвідомиша частина — інтелігенція, заарештовуються найактивніші члени Української Академії Наук, на плечах яких спочиває вся наукова праця (академики: О. Брешов, А. Кримський, Холодний, Жарко), найвідоміші й найактивніші професори анімації і середніх та народних шкіл (О. Гермайєв, О. Дурдунський, Чернявський, Ганцов, Міяковський, Левченко і багато інших), заарештовуються письменники й журналісти та визначні громадські діячі (Л. Стариченко-Черняхівська, Ніковський, Чехівський) і т. д. і т. д.

Нищиться не лише свобода слова і друку, свобода совісті, свобода особи — ці елементарні змоди людського життя, але навіть свобода думання: провокація, підозріння й переслідування зовели до нового розкладу й занепаду не лише суспільного життя, а навіть школу й родину. Цей найбрутальніший розклад суспільного і приватного життя привів до найжалюгіднішого стану покорі, рабства, вислугування один перед другим і позавання у ніг свого пана.

Ми українські письменники й журналісти на еміграції, усвідомивши той жалюгідний стан терору, переслідування і смерті, що кровавим маревом закриває всі найкращі здобутки української революції 1917—1918 рр., найвищі цінності української науки і культури, в ім'я свободи слова, друку і освіти, в ім'я прав людини, з ім'я соборного державного і незалежного життя та в ім'я найвищого і свободного розвитку науки, письменства, журналістики й культури загалом, відносимо тут перед цілим культурним світом найрешучіший протест проти того насильства, яке панує над українським народом.

Богачевський П. д-р (в. р.); Білецький Л. проф. (в. р.); Волозін Л. (в. р.); Гоман Ш. д-р (в. р.); Битинський М. (в. р.); Гавський Ю. (в. р.); Григорій М. (в. р.); Григорій Н. (в. р.); Довгал С. (в. р.); Житко Арк. (в. р.); Залевський Б. інж. (в. р.); Засєв В. (в. р.); Кобилянський Л. д-р (в. р.); Костарів Л. (в. р.); Лоский К. проф. (в. р.); Мазуренко Г. (в. р.); Любимський, проф. (в. р.); Монюк Т. (в. р.); Обідний М. (в. р.); Орелський В. (в. р.); Омелюченко Гр. (в. р.); Омелюченко М. (в. р.); Палічук М. (в. р.); Рудик Я. (в. р.); Русова С. проф. (в. р.); Січинський В. проф. (в. р.); Самчук У. (в. р.); Теняко П. д-р (в. р.); Федорів С. д-р (в. р.); Черкасенко С. (в. р.); Чернова О. (в. р.); Шаповал О. (в. р.); Шаповал М. д-р (в. р.).

Заява довіря для Тардіє.

Дня 5. березня прем. Тардіє в присутності 450 послів і переповнених трибун відчитав заяву уряду. Початок заняти лінія прийняла галасом і криками „До дімів!“ Тардіє з осміхом кдав аж опозніти успокоїтися. Коли Тардіє скінчив відчитувати заяву, більшість центру та праві оплескували його. Тардіє зажадав негайної дискусії над інтерпелляцією в справі заг. політики уряду та складу кабінету. Коли соц. Фросар увійшов на трибуну, пригледі привітати його окликами, а на праві вдарили в пульт. Предсідник призупинив засідання.

Палата ухвалила заяву довіря для уряду Тардіє 316 голосами проти 263.

Тайна рада польського кабінету.

У президії ради міністрів відбулася 5. березня кабінетна рада при участі марш. Пілсудського. Кажуть, що радили над реформою конституції. Інші впевають, що кабінетна рада крім конст. справ устійнила відношення уряду до союму. Сподіються, що прем. Бартель у конституційній комісії виявить становище уряду до проекту зміни конституції.

Не хочуть зізнавати в справі подій з 31. жовтня.

Дня 5. березня на засіданні комісії для розгляду подій у соймі 31. жовтня переслухали під присягою 10 свідків і керівника почт. уряду в соймі. Посли Коц і Полякевич листом повідомили голову комісії Четвертинського, що згідно з ухвалою ББ. признають склад комісії одностороннім і не будуть зізнавати. На попов. засіданні розглядали справу покликання нових свідків і ухвалили постанови в справі дальших праць комісії.

Кроваві комуністичні заворушення в Бидгощі.

У Бидгощі прийшло до комуністичних заворушень. Підчас сутички з поліцією й демонстрантами були тяжко ранені 1 жінка і 1 робітник а 6 осіб поважно контужених. Комуністи заповідають дальші демонстрації, в Кор. Гуті. Свентохловицях і Гайдуках розіпили афіші, що визнають безробітних до участі в четвергових демонстраціях, які мають бути „переглядом рев. сил у Польщі“.

Страшна повінь у південній Франції.

Повінь у півд. Франції зростає скоро. Вода перервала греблю та залила місто Монтобан (гол. м. деп. Парн). У воді згинуло сто людей. Около 60 людей на крівах домів жде рятуку. Підчас рятування потоплюючих згинув один старшина і 6 воєків. У Моасаку завалилося сто домів, у Вілмюрі 130 домів. Департамент Тарн є Гарон відірваний від світа. Уряд зажадає від парламенту лод. кредитів на рятункову акцію 200 міль. фр.

З постійної хроніки.

„Комуніст“ повідомляє, що в Києві розстріляно селян Приходьба і Гута за агітацію в користі українських самостійників. В Луганську засуджено на смерть 12 селян за вбивство комуніста Белевського.

Німецький міністр внутрішн. справ уступив.

З Берліна пишуть, що міністр внутрішніх справ Німеччини Гітцесінський подався до димісії. Причиною цього кроку була недуга міністра та його сталі конфлікти із табором соц.ял-демократів. Уступлення цього міністра буде новою причиною до повної димісії теперішнього кабінету.

В Трансйордані і неспокоїно.

З Брусаліму пишуть, що ватаги арабів нападуть на військові відділи в Трансйорданії, де вбито 10 осіб. Уряд вислав окреме військо для ліквідації заворушень.

Пятнистий тиф у СРСР.

„Правда“ пише, що в СРСР. занотовано майже 3 мільйони випадків занедужань на плямистий тиф.

Підкреслюється, що головною причиною епідемії є крайню негігієнічний стан радянських міст і брак лічниць та лікарів.

Два уряди в Китаю.

З Шангаю повідомляють, що в Пекіні твориться новий китайський уряд, який протиставить себе урядові в Нанкінгу.

Новий уряд називається урядом „ревіаціоністів“. Він стремить визволитися від впливів комунізму і об'єднати весь Китай в одну адміністративну одиницю.

Жіноча партія в Німеччині.

„Н. В. Журналь“ мстить статтю свого кореспондента Кербера, як після розмови із однією з організаторок феміністичного руху в Німеччині, Катерини ф. Огайм - Карддорф. Ця організація заявляла, що жіночі організації в Німеччині стремлять утворити окрему жіночу партію. Ця партія малаб слугити для збагнення всіх партій німецького народу і як об'єднаний чин-

ник ослабити партійну боротьбу, я тим чином зміцнити почуття єдності всего німецького народу.

Жіноча партія домагалася би перетворити Німеччину на зразок Англії і завести систему двох палат. Дальшим завданням цієї партії буде виховання німецької молоді в релігійній дузі, охорона приватної власності і реформа позрума в дузі урівноправлення жінок і чоловіків. Це урівноправлення малоб заіствувати і в політичній житті.

Катерина ф. Огайм Карддорфова переконана, що в руках жінки лежить вся справа домашнього виховання, вся консумція господарських і промислових виробів і тому жіноча партія є конечно потрібна, бо тільки жінки організовані зможуть уздоровити громадське життя.

Чого домагається Ганді.

Райтерове Бюро довідується, що Ганді в ультиматі обвинувачує британське правління в Індії та висловлює бажання — коли це лише буде можливе — дійти до компромісу з віцекоролем Індії. Ультимат ставить речинець відповіді на 11. березня.

Поїзд розбив автобус.

Дня 5. березня особовий поїзд наїхав біля Плонська на автобус, що їхав із Лави до Варшави. Автобус розторожений зовсім кинуло у рів. Двох подорожніх згнуло на місці, 5 було ранених, а жільканацять контужених. Наслідком ударення вискочив зі шин багажовий вагон, при чому було легко ранених 2 залізничників.

НОВИНКИ

— Дешеві книжки (від 25 до 60% знижки). Протягом місяця березня продають по знижених цінах великий вибір книжок Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка і Канцелярія Т-ва „Просвіта“, Львів, Ринок 10. Каталогів виславляють на бажання безплатно. 1530

— Виставка українського килимкарства у Львові. В п'ятницю дня 7. ц. м. в год. 12. в аудіте відбудеться в саях Промислового Музею у Львові, святочне відкриття виставки найкращих зразків українського килимкарства, виконаних Спілкою „Гуцульське Мистецтво“ в Косові. На відкритті виголосить м. ін. ред. Микола Голубець реферат про історію й розвиток орнаментики українського килимкарства, ілюстрований експонатами виставки. Виставка триватиме до 16. ц. м. включно. Вступ 25 сотиків від особи. Трівкою пам'яткою виставки остане гарно ілюстрований каталог, попереджений передмовою ред. М. Голубця.

— Наша пісня на чужині. В італійським „Іль Месаджеро“ з 1. ц. м. і французьким деянику „Італія“ з цього-ж дня, що виходить у Римі, надходимо замітку про вокальний міжнародний концерт, улаштований організацією фонду „Ернеста Бессо“. На цьому концерті виступить також наш римський дописувач п. Е. Онацький, що „відспівував добрим і приємним баритоном українські пісні Італійською і французькою мовою“.

— Заразливі недуги в повітах Львів і Городок Ягайлонський. Міський виділ здоровля у Львові подає до прилюдного відома, що в останніх тижнях стверджено заразл. недуги в громадах: дифтерія; Чижики, Замарстинів, Мала Сигізія, Лисиничі, Клепарів, Збоїська, Мала Солонка, всі громади львівського повіту; шкарлатина: в Добрянках, Замарстинові, Знесінню; черевний тиф: в Горбачах (пов. Львів); кір: у львівським повіті в Добрянках і Замарстинові; (у пов. Городок Ягай.) у Великополі. Міський виділ здоровля перестерігає населення, щоб воно не зустрічалось з особами із громад, де є заразливі недуги та не купувало жадних товарів із цих громад, бо тим способом перекосяться недуга. Молока, купленого в заражених селах, можна аживати тільки перевареного.

—Вбивство купця. Дня 5. березня при ауд. Казимирівській жид Барак убив із револьвера купця Вішинга, власника блазатної крамниці в пасажі Фелерів. Барах був шурином Вішинга і спілником крамниці. Свого брата Арона Барах ранив, коли цей хотів вирвати йому револьвер. Поліція арештувала Бараха. Він зізнав, що Вішинги обходилися з ним эле та побили його кільканацять разів.

—Обманці переодягнені за коминарів. Корпорація концесіонованих коминарських майстрів у Львові запримітила, що по Львові блукають обманці, які переодягаються за коминарів, відвідують помешкання, підгаляють мешканців та часто обкрадають їх, або викрадають платно згорі за невиконані роботи коминарські. Щоб не допустити до поширення цієї едекуляції обманців, загалом корпорація вид-

за всім концесіонарним комінарським робітникам та учням окремі легітимації із печаткою корпорації та підписами керівника корпорації. Мешканці м. Львова у власні інтереси повинні вимагати цих легітимацій, як тільки в їх домі зголоситься комінар, щоб при допомозі легітимації ствердити чи маєть до діла з кваліфікованим комінарем чи обманцем.

— **Ксантипа у Львові.** Іван Голойко із вул. Кентшинського ч. 11. покаржився поліції, що його жінка Влодза обливає його білу голову окропом, кидається на нього з ножем і засинає його горючим вугіллям, а навіть грозить йому смертю. Новітній Сократ Сільше нервовий, як "редький філософ" і казан жінку замкнути до арешту, а сам старається про розвід із нею.

— **Москяж замість золота.** При вул. Саліги двох обманців продавало москяжні перстені замість золотих і між іншим вдалося їм обманути Августина Пекла, який заплатив 80 золотих за перстені, що не варті й одного золотого. Остерігаємо перед обманцями тому, що від кількох літ у Львові багато осіб упало їх жертвою.

— **Доляри ліпші як жінка.** Михайло Дриль із вул. Куркової ч. 13. обіцяв своїй нареченій, Марії Дзічак, оженившись з нею, якщо вона позичить йому 150 доларів. Навіна дівчина позичила 150 дол., а хитрий наречений покинув її, ще й жартував, що доляри ліпші як жінка. Цєю справою зацікавилась поліція й арештувала Михайла Дриля за надто матеріалістичне трактування любовних справ.

— **Майор В. Рильський перед судом.** Перед судом у Перемишлі розпочалася розправа проти майора польської армії В. Рильського, обвинуваченого в убивстві своєї жінки. Цю справу розглядав суд у Золочеві, після чого обвинуваченого віддано компетенції суду в Перемишлі. Майор Рильський не признається до вини, хоч суд має дуже поважні докази, що обвинувачений справді був убивником своєї жінки. Жінка Рильського Стефанія з Дзвиницьких-Ясінських, власниця дібр у Золочівщині, була найдена в Петричах із простріленою головою. Поліція зі Скараєви переслухавши майора Рильського впала на підозріння, що це він убив жінку, хоч сам Рильський зізнавався, що жінка скінчила життя самогубством. Свідки бачили майора Рильського на прогульці в парку пару годин перед трагічним випадком, хоч обвинувачений твердить, що того дня не виходив з дому. Тепер ця трагедія з дня 2. жовтня 1927 р. буде нарешті вивчена в суді.

— **Прикре розчарування жениха.** У французькій місті Рошфорі один старшина залюбився в дочці лікаря і хотів з нею женитись. Дівчина не хотіла вийти за нього заміж, але батько примусив її йти до шлюбу тому, що жених був багатий. Молода дівчина приславуана батьком пішла до шлюбу, але ставши перед престолом, так надумалась і на питання священника, чи вона добровільно вступає в стан подружжеский, молода відповіла: "Ні, мене приславуали і я не хочу брати шлюбу". Шлюб перервано і жених вернувся до дому без жінки.

— **Людська забудьковатість.** Навіть зрівноважені флегматичні англичани бувають розсіяні і забудувати, що доказує хочби ось який факт. На днях льондонська дирекція південних чалізничних ліній улаштувала ліцитацію річей чалізничних у залізничних возах та почекальних, чебо забутих пасажирів. На цій ліцитації продано цілі тисячі рукавичок, портфелів, 200 тожок, 170 папіросниць, 35 рурок для курявання дамських фризур, 128 брит, 150 гребешів, 70 папич, 10 накривал, 40 пар кальшів, 24 перстенів, 15 брансольетів, 150 окулярів, шлісоти пенсис і кількадесят фотографічних апаратів.

— **З карнавалових пригод.** У французькій місті Анберсі підчас маскового балу скоївся трагічний випадок: Балькон, на якому мистилась музика, завалився тому, що на цьому балконі натовпилося забагато осіб. Підчас завали, балькон із страшним тріском упав на підлогу, а з ним багато осіб з публіки та 30 музикантів. Чотириох музикантів було тяжко ранених, а багато осіб було поранених лекше.

— **Королева на жebraх.** Париська поліція викрила, що на вулицях Парижа жebraє бувша сербська королева Наталя Обренович, жінка покійного короля Мілая. Тому 27 літ вона була свідком в Білгороді, як сербські русофіли убили її сина, короля Олександра і його жінку Машінову, яких трупи викинули через вікно на вулицю, і рубали ще трини шабанами.

— **Артисти-співачи в голосних фільмах.** Радіо починає загартувати артистів-співачів. Тому кілька літ і регем Мешки покинув оперу і пішов на радіового заловідача за черть мільйонів річно. Тепер же починають артисти-співачи йти грати для звукових фільм. От баритон

Метрополитен Оперн з Нью Йорку, Лоренс Тиббетт, відіграв свою першу звуково-фільмову роль у фільмовій опері Роял Сонг (Пісня волоцюг), яку перероблено з опери малярського письменника Фер Лесара п. з. Пиганська Любова. Разом з Тиббеттом грає недавня сценічна артистка Кетрін Делла Овен. Вона грає другий раз для фільмової опери, але відразу вибирався до ряду перших артисток. Цю оперетку стали вже виставляти в театрі Астор в Нью Йорку. Другий артист-співак, що поїхав у фільмові опері, це тенор Джан Мек Кормек. Песа ще не готова. Він буде в ній співати 10 ріжних творів. За ними підуть інші. Може й опери співачки Меріон Толлі та Гадді Курчі, яка щойно покинула оперу.

— **Скільки є на світі комах?** Зоологія виказує, що між усіми тваринами є 80 відсотків комах. Проф. Гандлішер обчислив 1925 р., що на нашій землі є 470.000 ріжних комах. Мотилів є біля 1000 тисяч ріжних порід.

Ціни набілу у Львові.

"Маслосома" платня кооперативам дня 5. березня н. р.: за масло експортне солене й несолене прима по 5.30 зол. за кілограм; за літру молока 0.34 зол. за літру сметани 1.50 зол.; за копу вель — 1.00 зол.

Поміч політ. в'язням.

Звідомлення Українського Добродійного Комітету у Львові за 1929 р.

Допомогою українським політичним в'язням займався від року 1918 Комітет Допомоги Українським Політичним В'язням, який був в початку секцією Українського Горожайського Комітету, а після розв'язання того Комітету працював як окрема самостійна організація. Дня 20. березня 1929 року Городське Староство у Львові повідомило голову Комітету Допомоги Політичним В'язням д-ра Степана Федака, що з тим днем розв'язує Комітет. За причину розв'язання подано те, що в часі нападів по бл. п. О. Бассарабів кілька студенток перевозило без дозволу адміністраційної влади збірку на цілі Комітету Допомоги Політичним В'язням. Проти того рішення Городського Староства вис. д-р Степан Федак рекурсе до Воєвідського Уряду у Львові. В тому рекурсі стверджено, що ані Комітет, ані ніхто з його відповідальних керівників не доручав тим студенткам перевозити збірки, не видавав збірок лист ані уповноважень та що дотичні студентки перевозили збірку з власного почину і тому Комітет не може нести за це відповідальності. Воєвідський Уряд відкинув рекурсе і затвердив рішення Городського Староства.

Аби не полишати політичних в'язнів без опіки, виготовлено статут Українського Добродійного Товариства, яке поставило собі ширші завдання, а саме організувати допомогу всім тим, які не в власній вині потрапили в таке положення, що потребують громадської допомоги, як бездомним дітям, безробітним, незасібним, які опинилися в лікарнях без средств, а також тим, які опинилися в тюрмі під замітом поповнення в'язнів з ідейних мотивів, а не для власної користі. Статут предано властям до затвердження, а тимчасово а членів-основателів організувався Український Добродійний Комітет, який у першу чергу переняв опіку над українськими політичними в'язнями.

На удержанні УДК. було постійно пересічно понад 100 політичних в'язнів. Найбільше число в'язнів було постійно у Львові, де перебуває в тюрмі завісіди 30 до 50 політичних в'язнів. Переважно це так звані слідчі в'язні. Під теперішню пору перебуває у львівській тюрмі 32 в'язні. Більшість з них — це арештовані у зв'язку з відомими бомбовими атентатами на "Східні Торги" у Львові у вересні 1929 року. Слідство їх на уключенні і розправа проти них відбудеться в початком літа 1930 року. Із засуджених перебуває у львівській тюрмі під теперішню пору лише Роман Мицик, засуджений за експропріаційний напад на поштару на 7 років тюрми. Поза Львовом більше число наших в'язнів перебуває в тюрмі Равіч на Познанщині, де тепер є 15 в'язнів, а між ними Василь Атаманчук та Іван Вербицький, з котрих перший засуджений на 10, а другий на 15 років тюрми. У Вісничі коло Кракова перебуває тепер в наших політ. в'язнів. Це головню засуджені в процесі за експропріаційні напади на пошту біля Калуща і Долини (Вігун і тов.). Інші розділені меншими групами по тюрмах у Дрогобичі, Короні, Св. Крижу, Білостоці, Любліні, Лушці, Ріанову.

Ті в'язні, котрі перебувають у тюрмі у Львові, одержують від нашого Комітету щоденно харчі (співдання, обід), чай, цукор і тютюн. Позалінійські в'язні одержують допомогу в грошах, пересічно по 30 зол. в місяць. Велі в'язні як у Львові, так і в тюрмах поза Львовом одержують від Комітету книжки і часописи. Хворі в'язні одержують лікарств.

Велі в'язні при тій звичайній допомозі одержують кілька разів до року (Різдвяні Свята, Велікопні Свята, св. Миколай і т. п.) окремі харчеві посланки. В міру засобів і коштів потреби наш Комітет окремим шляхом також допомогу на одяг, біля чи обузу.

Звільнені з тюрми в'язні одержують допомогу на кошти дороги, а на випадок необхідності зворотні позички на час, доки не підшукать собі заняття.

На просьбу нашого Комітету відвідали всі позалінійські тюрми, в яких перебувають наші політичні в'язні, українські священники-посли, котрі заспокоювали релігійні потреби в'язнів та при цій нагоді мали спромуго безпосередньо стрітнутися зі всіма в'язнями й особисто провирити їх положення та довідатися про відносини, серед яких вони живуть і про їхні потреби та побажання. Велі ці відомості були важними вказівками для праці Українського Добродійного Комітету. Відношення тюремної адміністрації до Комітету було на загал поправне і перешкод наш Комітет з тої сторони не мав. У минулому році не було також значніших конфліктів між нашими в'язнями й тюремними властями.

Найтяжчі умовини мали в'язні, які перебувають у тюрмах на Св. Крижу та у Вронках, тому, що тамешні тюрми взагалі належать до найтяжчих тюрм у Польщі і санітарні відносини у тих тюрмах дуже невдрані. В тих тюрмах завісіди було найбільше смертних випадків серед в'язнів.

Наш Комітет не дає допомоги в'язням, арештованим під замітом приналежності до комуністичної партії, тому, що ті в'язні від допомоги нашого Комітету відмовляються і ними опікується окремий "Робітничий Комітет", зорганізований професійними спілками.

До завдань нашого Комітету не належить також оплачування адвокатів, які боронили чи будуть боронити політичних в'язнів. І на будуче УДК. Комітет не буде покривати того роду видатків, обмежуючи свою працю виключно до гуманітарної ділянки, себто до допомоги в харчах, одязі, ліках, книжках та часописах.

У львівській тюрмі мали в'язні право покористуватися додатковим опалом келій. Кошти того додаткового опалу покривав Комітет.

Постійні більші жертви на допомогу політичним в'язням складали: Об'єднання Українських Організацій у Злучених Державах Америки, відділи "Оборони України" та відділи "Українського Робітничого Союзу" в Скентоні, Па.

Рахунковий звіт за минулий рік представляється так:

ПРИХОДИ (за час від 20. березня 1929 до 31. грудня 1929 року):

Готівка дня 20. III. 1929 р.	зол.	1.104.50
Жертви з краю	"	7.192.33
Жертви з Америки	"	3.092.82
Зворотні позички (уділені перед 30. III)	"	110.00
Разом	зол.	15.499.65

ВИДАТКИ (за час від 20. березня до 31. грудня 1929 р.):

Харчі	зол.	6.724.61
Допомога в грошах	"	2.707.38
Додатковий опал ("Бригідки")	"	208.91
Книжки і часописи	"	296.76
Тютюн	"	56.79
Ліки	"	38.45
Одяг	"	149.25
Інвентар (начиння, ідуки і т. п.)	"	62.10
Ріжні дрібні видатки	"	845.81
Адміністрація (кошти завідування)	"	1.722.60
Зворотні позички	"	0.00
Разом	зол.	15.377.86

ПРИХОДИ	зол.	15.499.65
ВИДАТКИ	"	15.377.86
Готівка в день 31 XII. 1929	зол.	2.121.79

За Український Добродійний Комітет:

Д-р Степан Федак, вр. голова, М. Матчак, вр. секретар.
Софія Трач, вр. діловодчик.

Немаловажна справа.

(Стаття надіслана).

Одним з найважливіших новочасних засобів пропаганди є безперечно фільм. І всі, що можуть, уживають фільми до поширювання своїх ідей, цієї фільми, що так всеціло опанувала міста всього світа.

Чорносотейна московська еміграція знає теж про цей засіб. Багато московських емігрантів працює в характері режисерів по ріжних фільмових фабриках і "фабрикують" там ріжні "російські" фільми. Та нехай-би там, колиб вони при тому — зовсім незамітно, але послідовно — не викризували і нашої української історії і не малювали її на свій трицитний колір. Є очевидно й режисери-чужинці, що роблять чудасії, а то й посміхнувшись з нашої історії — тільки з дуриности.

В останніх тижнях появилася на східно-галицьких екранах фільм під голосним наголовком: "Волга, Волга". Думаєш — московська фільма. Стенка Разін і т. д. Треба подивитися

